

Bağdat Demiryolu

020084

01 Temmuz 2021

MADDE YAYIMLANDIKTA
SONRA GELEN DOKÜMAN

RUS KAYNAKLARINA GÖRE ANADOLU'DA DEMİR YOLLARI VE DEMİR YOLU PROJELERİ, BAĞDAT DEMİR YOLUNUN RUSYA AÇISINDAN ÖNEMİ (1900 - 1916)

"RAILWAYS AND RAILWAY PROJECTS IN ANATOLIA ACCORDING TO RUSSIAN LITERATURE, AND THE IMPORTANCE OF BAGDAD RAILWAY FOR RUSSIA (1900-1916)"

Barış METİN*

Öz: Almanya, XIX. yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren yönünü doğuya çevirerek Osmanlı Devleti üzerindeki nüfuzunu arttırmaya çalışmış, kısa sürede özellikle askeri alanda önemli mesafeler katetmiştir. Ancak Bağdat demir yolu olarak adlandırılan ve İstanbul-Bağdat arasında yapılması düşünülen demir yolu imtiyazının Almanlara verilmesi, Türk-Alman ilişkileri açısından yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur.

XX. yüzyılın hemen öncesinde Bağdat'a kadar uzanacak bir demir yolunun Almanlar tarafından adım adım yapılması, başta Rusya olmak üzere Osmanlı Devleti'nin geniş topraklarında çeşitli çıkarları veya planları olan sömürgeci devletleri oldukça rahatsız etmiştir. Rusya, kolonileştirmeyi arzuladığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu topraklarına uzanacak ve Almanya tarafından inşa edilecek bir demir yoluna, muhtemel bir savaşta Türklere ve Almanlara önemli avantajlar sağlayacağı endişesiyle itiraz etmiştir. Bunun yanı sıra özellikle XX. yüzyılın ilk çeyreğinde Samsun-Sivas-Kayseri demir yolu imtiyazını elde etmek için ise bütün gücüyle mücadele etmiştir. Ayrıca Rusya, Birinci Dünya Savaşı'nın ilk yıllarında, Doğu Anadolu'dan Bağdat'a ulaşımı sağlayan ve önemli yol güzergâhları üzerinde bulunan şehirleri yukarıda ifade edilen gerekçelerle işgal etmeye çalışmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bağdat demir yolu, Rusya, Almanya, Osmanlı Devleti, İngiltere, Fransa, İran.

Abstract: Beginning from the second quarter of XIX. century, Germany took its course towards east and tried to increase its influence on Ottoman Empire, and significantly progressed in a short time particularly in military area. The privilege of the railway construction, namely Bagdad railway, which was planned between Istanbul and Bagdad, was given to Germany and a new period of Turk-German relationship has begun.

The stepwise construction of the Bagdad railway by Germany just before the XX. century has considerably disturbed the colonist states, such as Russia, which had plans and profits on the vast territory of Ottoman Empire. Because the railway would provide crucial advantages to Turks and Germans in a potential war, Russia objected to the construction of this railway extending along the East and Southeast Anatolian territory which Russia wanted to colonize. Besides this, Russia strived fairly to gain the privilege of the construction of Samsun-Sivas-Kayseri railway in the first quarter of XX. century. Furthermore, Russia tried to occupy the cities which are on the way from East Anatolia to Bagdad and other important routes, referring the above mentioned reasons.

Key Words: Bagdad railway, Russia, Germany, Ottoman Empire, England, France, Iran.

Giriş

Anadolu'nun Önemi

Anadolu, Hazar Denizi'ne, Karadeniz'e, Akdeniz'e, Kızıldeniz'e ve İran Körfezi'ne; Avrupa ve Afrika'dan Kafkasya ve ötesine; diğer taraftan Kafkasya'dan İran'a, Hindistan'a, Arabistan'a, Suriye'ye ve Mısır'a; Basra Körfezi'nden de Karadeniz'e ve Akdeniz'e ulaşımı sağlayan bir konumda bulunmaktadır. Bu özellikleri nedeniyle İlk Çağlardan itibaren pek çok millet,

Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi (Sayı 18) Ağustos 2011 Ankara yıl 9

* Yrd.Doç.Dr., Uşak Üniversitesi Uşak Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.